

ماتریس ها: ۱) A_{mn} ماتریسی با m سطر و n ستون است

۲) ایران های قطری یک ماتریس مربعی $A_{n \times n}$ را با $\text{diag}(A) = \begin{bmatrix} a_{11} & & \\ & \ddots & \\ & & a_{nn} \end{bmatrix}$ نشان می دهیم

۳) ماتریس A تنها در صورتی با B برابر است که $a_{ij} = b_{ij} \quad \forall i, j$

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \\ 3 & 3 & 4 \\ 2 & 7 & 5 \end{bmatrix} \rightarrow \text{diag}(A) = D = \begin{bmatrix} 1 & & \\ & 3 & \\ & & 5 \end{bmatrix}_{n \times n}$$

۴) برای جمع ماتریس A و B باید لزوماً رتبه (سایز) دو ماتریس یکسان باشد و نامفهوم نگاشت امان ها

تغییر و تولید جمع شوند

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix} \quad B = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 6 & 7 \end{bmatrix} \xrightarrow{C=A+B} C = \begin{bmatrix} 5 & 7 \\ 9 & 11 \end{bmatrix}$$

۵) ضرب اسکالر و ماتریس ها: کافی است تمام ضرایب های ماتریس در عدد اسکالر ضرب شود

۶) ضرب یک ماتریس با ماتریس است که تمام امان هایش

$$cA \quad c=2 \rightarrow cA = \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 6 & 8 \end{bmatrix} \quad cA \text{ و } c=2$$

۷) برای تفریق ماتریس ها کافی است $A + (-A) = 0$ (ماتریس اولی با علامت منفی)

۸) ضرب ماتریس ها: شرط اساسی برای انجام پذیر بودن ضرب این است که تعداد ستون های ماتریس اول برابر با تعداد سطر های ماتریس دوم باشد

نقشه: A برابر است با ضرب داخلی سطر A در ستون B

$$A_{m \times n} \times B_{n \times p} = M_{m \times p}$$

مثال: $B = \begin{bmatrix} 3 \\ 4 \end{bmatrix}_{2 \times 1}, A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}_{2 \times 2}$

$$C_{1 \times 1} = [1 \times 3 + 2 \times 4] = [11] \quad C = A \times B$$

$$D = \begin{bmatrix} 3 & 6 \\ 4 & 8 \end{bmatrix}_{2 \times 2} \quad D = B \times A$$

سوال ۳: $A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 5 & 1 \\ 3 & 2 \end{bmatrix}$ را بدست آورید

$$C = \begin{bmatrix} 1 \times 5 + 2 \times 3 & 1 \times 1 + 2 \times 2 \\ 3 \times 5 + 4 \times 3 & 3 \times 1 + 4 \times 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 11 & 5 \\ 27 & 11 \end{bmatrix}$$

(سؤال ۱۲) اگر ماتریس A و B به صورت زیر تعریف می شود. ابعاد A و B و درجه آزادی AB را بدست آورید.

$$a_{ij} = i - j \quad b_{ij} = i + j$$

حل $\rightarrow c_{ij} = a_{ij} \cdot b_{ij} = [3, 4, \dots, 12] \begin{bmatrix} -2 \\ -1 \\ i \\ j \end{bmatrix} = 3(-2) + 4(-1) + 5(0) + 6(1) + 7(2) + 8(3) + 9(4) + 10(5) + 11(6) + 12(7) = 270$

حل ۲ $\rightarrow c_{ij} = a_{ij} \cdot b_{ij} = \sum_{k=1}^n a_{ik} b_{kj} = \sum_{k=1}^n (i+k)(k-j) = \sum_{k=1}^n k^2 - k_j$

$$= \frac{n(n+1)(2n+1)}{6} - \frac{n(n+1)}{2} - j_n = 270$$

تعاریف: ۱) ماتریس صفر = تمام ابعاد آن صفر باشد

۲) ماتریس قطری = تمام ابعاد غیر قطری آن صفر باشد

۳) ماتریس همبندی = تمام ابعاد آن صفر باشد

$\otimes A_{mn} + O_{mn} = O_{mn} + A_{mn} = A_{mn} \quad \otimes B I_n = I_n B = B$

$\otimes B O_n = O_n B = O_n$

بلوک نوز ماتریس ها:

$$A = \left[\begin{array}{cc|cc} p & q & & \\ \hline 1 & 2 & -1 & \\ 3 & 0 & -2 & \\ 4 & -3 & 2 & \\ \hline R & S & & \end{array} \right] = \begin{bmatrix} P & Q \\ R & S \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} -1 & 0 \\ 2 & 1 \\ \hline 5 & 4 \\ N \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} M \\ N \end{bmatrix}$$

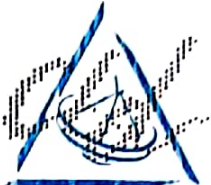
$$\rightarrow AB = \begin{bmatrix} PM + QN \\ RM + SN \end{bmatrix}$$

سؤال ۲۵: ضرب ماتریس زیر را به کمک بلوک نوزهای انجام شده حساب کنید

$$A = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 3 & 0 \\ 2 & 4 \\ N \end{bmatrix} \text{ and } B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 1 & 3 & 1 \\ P & Q \end{bmatrix} \rightarrow AB = \begin{bmatrix} M \\ N \end{bmatrix} \begin{bmatrix} P & Q \end{bmatrix}$$

$$\rightarrow \begin{bmatrix} MP & MQ \\ NP & NQ \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 3 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 3 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 1 \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} 2 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} 2 & 4 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 1 \end{bmatrix} \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ 3 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} -1 & -2 \\ 6 & -3 \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} 6 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} 6 & 12 \end{bmatrix} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & -1 & -2 \\ 3 & 6 & -3 \\ 6 & 6 & 12 \end{bmatrix}$$

سوال ۲۶

ضرب ماتریسی زیر را با سریع ترین روش ممکن حساب کنید

پیش از هر چیز ضری در ماشین برشت سیرالرسین صغی ملی

$$\begin{bmatrix} 2 & 3 & 2 & 1 \\ 4 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 5 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}_{4 \times 4} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 3 \\ 4 & 0 \\ 2 & 5 \end{bmatrix}_{2 \times 2} \xrightarrow[\text{بلوک بندی}]{\text{حل}} \begin{bmatrix} 2 & 3 & 2 & 1 \\ 4 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 5 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}_{4 \times 4} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 3 \\ 4 & 0 \\ 2 & 5 \end{bmatrix}_{2 \times 2}$$

$T_{3 \times 1} \quad 0 \quad G \quad H_{3 \times 1}$

$$= \begin{bmatrix} R & S \\ T & 0 \end{bmatrix}_{2 \times 2} \begin{bmatrix} E & F \\ G & H \end{bmatrix}_{2 \times 2} = \begin{bmatrix} RE+SG & RF+SH \\ TE+0G & TF+0H \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} RE+SG & RF+SH \\ TE & TF \end{bmatrix}$$

$$= \begin{bmatrix} (2 \times 1) + (3 \times -1) + 2(4) + 1(5) \\ (4 \times 1) + (0 \times -1) + 0(4) + 0(5) \\ (1 \times 1) + (0 \times -1) + 0(4) + 0(5) \\ (5 \times 1) + (0 \times -1) + 0(4) + 0(5) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4(1) \\ 1(1) \\ 1(1) \\ 5(1) \end{bmatrix}$$

$$\rightarrow \begin{bmatrix} 9 & 18 \\ 4 & 8 \\ 1 & 2 \\ 5 & 10 \end{bmatrix}_{4 \times 2}$$

سوال ۲۷ ضرب ماتریسی زیر را با سریع ترین روش ممکن حساب کنید

حل در خانه

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 1 & 4 \\ 1 & 1 & 1 & -2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \\ -1 & 3 \end{bmatrix}$$

جواب نهایی

$$\begin{bmatrix} -1 & 1 \\ 0 & 13 \\ 1 & 18 \\ 11 & 6 \end{bmatrix}$$

خواص جمع ماتریسی و ضرب اسکالر: (۱) $A+B=B+A$ (۲) $A+(B+C)=(A+B)+C$

(۳) $A+O=O+A=A$ (۴) $r(A+B)=rA+rB$ (۵) $(r+s)C=rC+sC$

(۶) $A(O)=O(A)=O$ (۷) $A(BC)=(AB)C$ (۸) $(rA)C=r(AC)$ (۹) $(A+B)C=AC+BC$ (۱۰) $AB+AC=A(B+C)$ (۱۱) $r(AB)=(rA)B=A(rB)$

(۱۲) $AI=IA=A$ (۱۳) $A(BA)=(AB)A$ (۱۴) $A(BA)=A(BA)$ (۱۵) $A(BA)=A(BA)$

سوال ۲۸ حل در خانه حاصل $2A+3B-5C$ را حساب کنید

$A = \begin{bmatrix} 1 & 3 \\ -4 & 5 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 3 & -7 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$, $C = \begin{bmatrix} 0 & 2 \\ 3 & -1 \end{bmatrix}$

جواب نهایی $\begin{bmatrix} 11 & -15 \\ -17 & 11 \end{bmatrix}$

سوال ۲۹ حل در خانه حاصل ABC را حساب کنید

$A = \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & -1 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 3 \\ -1 & 0 & -2 \end{bmatrix}$, $C = \begin{bmatrix} 4 \\ -1 \\ 0 \end{bmatrix}$

جواب نهایی $\begin{bmatrix} -9 \\ 1 \end{bmatrix}$

نتیجه مهم در ماتریس ها اگر $AB=AC$ باشد، نتیجه نمی شود $B=C$

در ماتریس ها اگر $PQ=O$ باشد، نتیجه نمی شود $P=O$ یا $Q=O$

توان ماتریس ها توان k ام ماتریس یعنی k بار ماتریس در خودش ضرب شود (پس لزوماً باید ماتریس مربع باشد)

خواص: (۱) $AA^r=A^{r+s}$ (۲) $(A^r)^s=A^{rs}$ (۳) $A^0=I_n$

سوال ۳۰ توان چهارم ماتریس زیر را حساب کنید

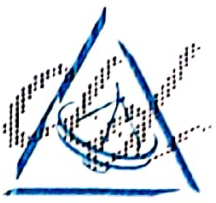
$A = \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \xrightarrow{\text{حل}} A^2 = \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & -2 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1(1)+(-2)(-1) & 1(-2)+(-2)(0) \\ -1(1)+0(-1) & -1(-2)+0(0) \end{bmatrix}$

$= \begin{bmatrix} 3 & -2 \\ -1 & 2 \end{bmatrix} \rightarrow A^4 = A^2 A^2 = \begin{bmatrix} 3 & -2 \\ -1 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 3 & -2 \\ -1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 11 & -10 \\ -5 & 6 \end{bmatrix}$

نتیجه مهم اگر $A^m=A$ (خود توان باشد) را بچه زیر لا قرار است

$(I+A)^n = I + (2^n-1)A$, $n \in \mathbb{N}$

کاملاً با استقرا قابل اثبات است

شماره:
تاریخ:
پیوست:

ماتریس ها و مقارن:

تعدادها و ماتریس: جای جایی سطرها و ستون های ماتریس

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 7 \\ -8 & 0 \end{bmatrix} \quad B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -7 \\ 4 & 5 & 6 \end{bmatrix} \quad C = \begin{bmatrix} -1 & 3 & 4 \end{bmatrix}$$

TransPose

$$A^T = \begin{bmatrix} 2 & -8 \\ 7 & 0 \end{bmatrix} \quad B^T = \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 2 & 5 \\ -7 & 6 \end{bmatrix} \quad C^T = \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \\ 4 \end{bmatrix}$$

$A^{m \times n} \rightarrow A^T_{n \times m}$

خواص:

$$(CA)^T = CA^T \quad (3) \quad (AB)^T = B^T A^T \quad (2) \quad (A+B)^T = A^T + B^T \quad (1)$$

$(A^T)^T = A \quad (4)$

پیش نیاز های جبر خطی در ماشین بردار
سیرامیر حسین حسینی جلیلی

خواص بالا برای تعداد بیشتر ماتریس نیز قابل تعمیم است

نکته: اگر $u_{n \times 1}$ و $v_{1 \times n}$ باشد ضرب داخلی برای $u^T \cdot v$ تعریف می شود (نه $u \cdot v$)

تعریف ماتریس متقارن: ماتریسی است که با ترانزپوز خودش برابر باشد

در این ماتریس ها امان های ماتریس نسبت به همگرا اصلی متقارن هستند

زواج $a_{ij} = a_{ji}$

$$\begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 5 & -4 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 0 & 1 & -4 \\ 1 & 7 & 8 \\ -4 & 8 & 3 \end{bmatrix} \quad \begin{bmatrix} 1 & 0 & -2 & 4 \\ 0 & 7 & 3 & 9 \\ -2 & 3 & 2 & -3 \\ 4 & 9 & -3 & 6 \end{bmatrix}$$

نکته مهم: هر ترسید خطی از ماتریس های متقارن، متقارن است

ضرب چند ماتریس متقارن، الزاماً متقارن نیست

اگر A و B متقارن باشند، اگر و تنها اگر $AB=BA$ AB نیز متقارن است

Trace of matrix

مجموع امان های قطر های ماتریس های مربعی را Trace می گویند

$$+Y(A) = a_{11} + a_{22} + a_{33} + \dots + a_{nn}$$

خواص:

$+Y(A^T) = +Y(A) \quad (1) \quad +Y(CA) = +Y(A) \quad (3) \quad +Y(AB) = +Y(BA) \quad (2) \quad +Y(A+B) = +Y(A) + +Y(B)$

نکته مهم: همواره $+Y(S^{-1}AS) = +Y(A)$ برقرار است

مکعب ماتریس ها: \Rightarrow مکعب ماتریس ها، ماتریس است که اگر در ماتریس اولی ضرب شود،
 ماتریس همان به دست آید
 $AB = BA = I_n$
 (توجه: اگر بتوانیم B را پیدا کنیم، با A را برقرار سازد که A مکعب ناپذیر است
 اگر فقط $AB = I_n$ برقرار شود \Rightarrow ماتریس دارای مکعب سمت راست است
 $BA = I_n$ \Rightarrow ماتریس سمت چپ است
 (توجه: مکعب ماتریس در صورت وجود، یکتا است)

محاسبی مکعب ماتریس با روش حذفی گاوس - بردن:
 به ستون های ماتریس A
 $A^{-1} = [X_1 \ X_2 \ \dots \ X_n]$ and $I_n = [C_1 \ C_2 \ \dots \ C_n]$
 \rightarrow ستون های I_n

$$AA^{-1} = I_n \rightarrow A[X_1 \ X_2 \ \dots \ X_n] = [C_1 \ C_2 \ \dots \ C_n]$$

$$\rightarrow [AX_1 \ AX_2 \ \dots \ AX_n] = [C_1 \ C_2 \ \dots \ C_n]$$

$$\rightarrow \begin{cases} AX_1 = C_1 \\ AX_2 = C_2 \\ \vdots \\ AX_n = C_n \end{cases} \begin{matrix} \textcircled{1} \text{ هر کدام از معادلات} \\ \text{یک دستگاه } n \text{ معادله} \\ \text{ } n \text{ مجهول است} \\ \textcircled{2} \text{ ماتریس ضرایب، } A \\ \text{و ثابت است و فقط} \\ \text{بردار مقادیر ثابت،} \\ \text{یعنی } C_1 \text{ تا } C_n \text{ تغییر می کنند} \end{matrix} \Rightarrow [A : C_1 \ C_2 \ \dots \ C_n] \sim \dots \sim [I_n : X_1 \ X_2 \ \dots \ X_n]$$

if $B = A^{-1} \Rightarrow [A : I_n] \sim \dots \sim [I_n : B]$

در صورتی که A قابل تبدیل به I_n نباشد (با استفاده از عملیات هر سطر مقدماتی)، A مکعب ناپذیر است

سوال ۳۱: مکعب ماتریس زیر را محاسبه کنید

$$A = \begin{bmatrix} 1 & -1 & -2 \\ 2 & -3 & -5 \\ -1 & 3 & 5 \end{bmatrix} \xrightarrow{\text{حل}} A_0 = \begin{bmatrix} 1 & -1 & -2 & 1 & 0 & 0 \\ 2 & -3 & -5 & 0 & 1 & 0 \\ -1 & 3 & 5 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\begin{matrix} R_2 - 2R_1 \\ R_3 + R_1 \end{matrix}} \begin{bmatrix} 1 & -1 & -2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 3 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\xrightarrow{-R_2} \begin{bmatrix} 1 & -1 & -2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 2 & -1 & 0 \\ 0 & 2 & 3 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\begin{matrix} R_1 + R_2 \\ R_3 - 2R_2 \end{matrix}} \begin{bmatrix} 1 & 0 & -1 & 3 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 & 2 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & -3 & 2 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{\begin{matrix} R_1 + R_3 \\ R_2 - R_3 \end{matrix}} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 5 & -3 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & -3 & 2 & 1 \end{bmatrix} \xrightarrow{A^{-1}}$$

$$\rightarrow A^{-1} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 5 & -3 & -1 \\ -3 & 2 & 1 \end{bmatrix}$$

سوال ۳۲ حل در خانه: نشان دهید ماتریس زیر مکعب ناپذیر است

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 5 \\ 1 & 2 & 7 \\ 2 & -1 & 4 \end{bmatrix}$$

راهکاری: با گاوس بردن نشان دهید که A قابل تبدیل به I_n نیست

